

Рожелюк В. М.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Управлінський облік – це складова системи управління підприємством, тому сфера і особливості його функціонування повинні повністю відповідати вимогам системи управління з метою забезпечення персоналу необхідними даними для більш ефективного планування, обліку, аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень.

Сучасний управлінський облік використовує не лише внутрішню, але й зовнішню інформацію, не лише фінансові, але і нефінансові показники, забезпечує потреби не лише виробництва, а й маркетингу і інших функцій бізнесу. За допомогою управлінського обліку здійснюється контроль і аналіз поточних, а також довгострокових цілей. Управлінський облік забезпечує ефективне управління діяльністю підприємств, конкурентоспроможність і становище на ринку. Управлінські рішення ґрунтуються на плановій, нормативній, технологічній, технічній, аналітичній та інших видах інформації, яка залучається у сферу управлінського обліку для того, щоб підготувати інформацію для задоволення потреб менеджерів.

Безумовно, без системи управлінського обліку неможливе ефективне функціонування менеджменту підприємства, оскільки вона забезпечує ефективні зворотні зв'язки між суб'єктом та об'єктом управління. Тому треба вважати, що управлінський облік – це система обліку, а не система управління підприємством. Адже недоцільно створювати ще одну систему управління в той час як відсутня система, яка б здатна була обслуговувати систему управління необхідною інформацією.

Тому для вирішення завдань управлінського обліку потрібно перш за все знати запити менеджменту підприємства, тобто кому потрібна інформація, для яких цілей, в які строки, в яких формах її слід подавати, які методи і прийоми обробки інформації використовувати.

Розкриття сутності й організації управлінського обліку в практичній діяльності вітчизняних переробних підприємств по-різному трактується в багатьох наукових джерелах [1, 2, 3]. Більшість авторів вирішують питання побудови управлінського обліку, не враховуючи організаційно-технологічні особливості підприємств у межах окремих видів економічної діяльності.

Дослідження ряду вітчизняних та зарубіжних вчених показують, що в системі управлінського обліку важливим засобом оцінки результатів діяльності будь-якого підприємства, його виробничих підрозділів, виявлення економії всіх видів ресурсів, забезпечення контролю за витратами виробництва, обґрунтування економічної ефективності управлінських рішень є облік виробничих витрат.

Особливої уваги заслуговує і той момент, що інформація, яка

нагромаджується, обробляється і систематизується виробничим обліком на підприємстві, не доступна для “аутсайдерів” і оберігається законом про комерційну таємницю. Порядок реєстрації і обробки економічної інформації виробничої бухгалтерії, не зважаючи на існування загальних принципів і методів (наприклад, принципи класифікації затрат на виробництво, обліку витрат за центрами відповідальності), не регламентуються законодавством, а є внутрішньою і самостійною справою конкретного підприємства чи фірми. Слід відзначити позитивні зрушення в практиці обліку на вітчизняних підприємствах. Вони полягають в тому, що на даний момент підприємства самостійно розробляють методику і техніку виробничого обліку звітності і контролю у відповідності до виду підприємства, технологічних умов виробництва, визначають форми та методи узагальнення облікової інформації.

Сучасний ринок вимагає, щоб бухгалтерія, з однієї сторони, своєчасно надавала управлінню об’єктивну інформацію про хід господарських процесів, а, з другої сторони, була б гнучкою при оцінці можливих затрат (результатів) у випадку зміни політики управління або зовнішніх умов. В центрі уваги перебувають внутрішні процеси діяльності підприємства: рух затрат від одних підрозділів до інших, внутрішня звітність і її достовірність, оцінка діяльності різних рівнів управління, відповідальність за внутрішнє ціноутворення. Всі ці фактори сприяють підвищенню значимості виробничого обліку.

Таким чином, управлінський облік охоплює не лише фіксування минулих затрат і їх документальне відображення, а й робить інформаційне обґрунтування процесів прийняття управлінських рішень. В його сферу входять питання, пов’язані з економікою, управлінням, теорією, організацією, психологією, математичними методами, технологією виробництва та іншими операціями ринкової системи господарювання. Управлінський облік досліджує всі фактори, які дозволяють зробити затрати ефективними і реально ними управляти.

Література

1. Гуцайлюк З. В. Учет и контроль показателей эффективности производства в пищевой промышленности. / З. В. Гуцайлюк – М.: Агропромиздат, 1985. – 120 с.
2. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет: [пер. с англ. / под ред. С. А. Табаниной.] – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1994. – 560 с.
3. Зудилин А. П. Бухгалтерский учет на капиталистических предприятиях: учебное пособие – 2-е изд. перероб. и дополн. / А. П. Зудилин – М.: Изд-во УДН, 1990.
4. Ивашкевич В. Б. Калькулирование себестоимости продукции в отраслях промышленности. / В. Б. Ивашкевич. – Изд-во Казанского университета 1974. – 148 с.
5. Нападовська Л. В. Управлінський облік: підручник / Л. В. Нападовська. – К., 2009. – 554 с.